



Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Centrul de Excelență în Educație Artistică Ștefan Neaga

"Aprob"

Directorul Centrului de Excelență în

Educație Artistică Ștefan Neaga,

Dr. Perju Gheorghe,

"10" octombrie 2017

Curriculumul modular

S.05.O.027 Corul și studierea specializată Cantor



Specialitatea  
Dirijare corală 21540

Calificarea  
Dirijor265227

Chișinău, 2017

Curriculumul a fost elaborat în cadrul Proiectului *EuropeAid/133700/C/SER/MD/12*  
"Asistență tehnică pentru domeniul învățământ și formare profesională  
în Republica Moldova",  
implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene



**Autori:**

**Valeria Diaconu**, grad didactic superior, profesor, CEEA Ștefan Neaga

**Oleg Constantinov**, Maestru în Arte, grad didactic unu, profesor, CEEA Ștefan Neaga

**Aprobat de:**

Consiliul metodic științific al Centrului de Excelență în Educație Artistică Ștefan Neaga

"10" octombrie 2017

**Gheorghe Perju, Director**

**Recenzenți:**

1. **Onisim Cazacu**, profesor, grad didactic superior, CEEA Ștefan Neaga
2. **Iana Manoila**, profesor, grad didactic unu, CEEA Ștefan Neaga



**Adresa Curriculumului în internet:**

Portalul național al învățământului profesional tehnic  
<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

## Cuprins

I. Preliminarii .....	4
II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională.....	4
III. Competențele profesionale specifice modulului .....	5
IV. Administrarea modulului .....	6
V. Unitățile de învățare .....	6
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare .....	7
VII. Studiu individual ghidat de profesor.....	7
VIII. Lucrările practice recomandate .....	7
IX. Sugestii metodologice .....	8
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale .....	8
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii .....	9
XII. Resursele didactice recomandate elevilor .....	9

## I. Preliminarii

**Statutul Curriculumului.** Curriculumul modular *Corul și studierea specializată Canto V* este un document normativ pentru pregătirea specialiștilor în domeniul de educație Artă, la specialitatea *Dirijare corală* incluse în Planul de studiu din învățământul profesional tehnic postsecundar. Prin acest curriculum se intenționează optimizarea și eficientizarea sistemului de pregătire artistică de specialitate a viitorilor dirijori de cor, care să permită evaluarea competențelor dobândite de către elevi. De asemenea, prin această ofertă educațională este posibilă conturarea traseelor individuale de evoluție profesională a absolvenților, prin adaptarea repertoriului și a modalităților de abordare a acestuia la particularitățile intelectuale și afective ale elevilor. Curriculumul pentru studiul *Corul și studierea specializată Canto V*, ca abordare metodică și de conținut, constituie o verigă importantă în pregătirea profesională a viitorilor dirijori de cor.

### **Funcțiile Curriculumului:**

- Act normativ al procesului de predare, învățare, evaluare și certificare în contextul unei pedagogii axate pe competențe;
- Reper pentru proiectarea didactică și desfășurarea procesului educațional din perspectiva unei pedagogii axate pe competențe;
- Competență de bază pentru elaborarea manualelor tipărite, manualelor electronice, ghidurilor metodologice, testelor de evaluare.

### **Beneficiarii Curriculumului:**

- Profesorii din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar;
- Autorii de manuale și ghiduri metodologice;
- Elevii care își fac studiile la specialitatea dirijare corală;
- Membrii comisiilor de identificare, evaluare și recunoaștere a rezultatelor învățării dobândite în contexte non-formale și informale.

**Scopul:** Acest curriculum reprezintă pentru profesor un instrument de lucru care permite deplasarea accentului de pe acumulările sterile de cunoștințe pe utilizarea lor în practica interpretativă, de pe caracterul informativ al pregătirii de specialitate, pe cel formativ, aplicativ, centrând procesul didactic pe elev și pe opțiunile sale. Acestea reprezintă un rezultat al întregului demers didactic cu specific artistic, la care elevul participă.

Curriculumul dat oferă pregătirea de specialitate a elevilor, ca mijloc de orientare a acestora spre trasee ulterioare de pregătire superioară și ca posibilitate de atingere a unui nivel superior de performanță în domeniu. Mai mult ca atât, parcurgerea repertoriului pregătit va servi ca mijloc pentru atingerea competențelor și a formării elevilor pentru interpretarea într-un ansamblu ca element indispensabil realizării personalității unui artist în devenire.

## II. Motivația, utilitatea modului pentru dezvoltarea profesională

Parcurgerea acestei discipline va dezvolta competențe privind arta dirijorală și interpretarea corală. Disciplina dată îmbină armonios un șir de competențe dobândite pe parcurs. Repertoriul este un mijloc de realizare a competențelor. Parcurgerea acestuia constituie un obiectiv

important în realizarea progresului elevilor în învățare, progres evident prin urmărirea competențelor demonstrate de aceștia.

Arta corală este cel mai democratic gen muzical. În țările occidentale corul are o importanță foarte mare în viața culturală a societății. Corul ajută la echilibrarea morală a individului, parte a societății moderne. Dezvoltă și sporește dragostea față de lucru în echipă. Cunoaștem exemple, unde grație frecvenței sporite în colectivul coral, dispăre antagonismul social.

Actuala structură a curriculumului vizează o abordare flexibilă a demersului didactic, a căilor, a metodelor și a mijloacelor adecvate individualității elevului. Chiar dacă nu toți absolvenții acestei specialități vor deveni dirijori de cor pe viitor, complexitatea curriculumului favorizează educarea personalităților puternice de mâine, a calităților de conducători, a liderilor, care ulterior vor putea deveni manageri, dirijori, actori, cântăreți etc.

Interpretarea corală realizează o integritate dintre fiecare participant al corului cu întregul colectiv, fiind una din modalitățile cele mai eficiente de formare a spiritului de lucru în echipă. Participarea elevului în structura formației corale contribuie la conștientizarea apartenenței la grup, la disciplinarea și la socializarea acestuia. Totodată, trecerea de la studiul în grup mic (partiție) la interpretarea în ansamblu complet în concerte, determină dezvoltarea la elev a capacității de autocontrol (emoții, stări, sentimente), a capacității de memorizare și de concentrare până la încheierea activității.

Varietatea tematică a repertoriului abordat oferă coriștilor posibilitatea de a se familiariza cu trăsăturile stilistice caracteristice lucrărilor studiate, într-o abordare interdisciplinară (teoria muzicii, literatura muzicală universală, solfegii, armonia etc.) Fondul de cultură muzicală, modalitățile de lucru specifice, face din disciplina dată o activitate prin care elevul își lărgeste orizontul cultural și conștientizează rolul său ca parte dintr-un grup. Totodată, activitatea de interpretare corală sporește posibilitatea de a activa ulterior într-o zonă a socialului la care accesul este rezervat unei anumite categorii, și anume acelea de corist într-o formație profesionistă.

Practica ne demonstrează oportunitatea însușirii profesiei de dirijor de cor în cadrul instituțiilor din veriga medie a învățământului artistic mediu de specialitate. În vederea realizării pe deplin a progresului în învățare, disciplinei *Corul și studierea specializată Canto V*, îi sunt necesare și studiul suplimentar, pe lângă orele alocate prin planul cadru, în vederea pregătirii pentru concerte și a obținerii performanței. Profesorul are posibilitatea ca, în funcție de repertoriul propus să constituie o diversitate de tipuri de formații corale; important trebuie să fie faptul că fiecare elev trebuie să beneficieze de pregătirea corală atât pentru îmbogățirea culturii sale de specialitate cât și pentru dezvoltarea culturii vocale.

### III. Competențele profesionale specifice modulului

- CS1. Aplicarea dicției și intonației suprapuse cu termenii de tempo în creațiile corale cu acompaniament și a cappella;
- CS2. Aplicarea nuanțelor mobile în procesul de interpretare vocală;
- CS3. Aplicarea legităților de utilizare a sunetelor cromatice în procesul de interpretare;
- CS4. Interpretarea demersului muzical cu aplicarea dicției și intonației corecte, a nuanțelor mobile, și utilizarea sunetelor cromatice conform legităților de interpretare vocală.

#### IV. Administrarea modului

Semestrul	Numărul de ore			Modalitatea de evaluare	Numărul de credite	
	Total	Contact direct				
		Prelegeri	Practică/ Seminar			
V	90	---	60	30	Examen	3

#### V. Unitățile de învățare

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
<b>1. Modalități de articulație vocală</b>		
<b>UC1. Executarea hașurilor <i>legato, non legato, staccato, marcato, tenuto</i> și modalitatea de interpretare a acestora.</b>	<p><b>1.1</b> Conducerea sunetului la <i>legato</i> pe o vocală, pe silabe, cu text;</p> <p><b>1.2</b> Atacul tare a sunetului la <i>marcato</i> pe diferite silabe, cu text;</p> <p><b>1.3</b> Modalitatea de articulare <i>staccato</i>; interpretarea unui pasaj pe o silabă prin lovirea aerului cu diafragma;</p> <p><b>1.4</b> Interpretarea hașurii <i>staccato</i> cu text, printr-o delimitare stilistică;</p> <p><b>1.5</b> Importanța delimitării stilistice a hașurilor în funcție de gen și epocă.</p>	<p>A1. Interpretarea fragmentelor corale în modalitățile de articulare <i>legato, marcato, staccato</i>;</p> <p>A2. Interpretarea expresivă a hașurilor corespunzător caracterului creației;</p> <p>A3. Interpretarea hașurilor studiate în contextul respectării disciplinei stilistice a genului și epocii;</p> <p>A4. Aplicarea textului literar în hașurile studiate.</p> <p>A5. Aplicarea dinamicii stilistice suprapuse cu hașurile studiate în timpul interpretării.</p>
<b>2. Tehnici de interpretare</b>		
<b>UC2. Cunoașterea și aplicarea multiplelor tehnici de interpretare vocală în tempouri rare, medii, repezi.</b>	<p><b>2.1</b> Creșterea/lărgirea ambitusului partițiilor corale;</p> <p><b>2.2</b> Familiarizarea cu repertoriul coral ce conține diapazon înalt și grav;</p> <p><b>2.3</b> Modalități de interpretare a notelor dificile dintre registre: Sopran, Tenor – registrul acut; Altistă, Bas – registrul grav;</p> <p><b>2.4</b> Procedee ce contribuie la omogenizarea registrelor;</p> <p><b>2.5</b> Exersarea fragmentelor dificile de echilibru sonor, dificil-intonative, dificil-poziționale.</p>	<p>A6. Aplicarea practică a tehnicilor și procedeele ce contribuie la omogenizarea registrelor;</p> <p>A7. Calcularea psiho-emotivă în timpul interpretării culminațiilor în registrul acut;</p> <p>A8. Interpretarea vocală a liniei melodice în propria partiție aplicând omogenizarea registrelor;</p> <p>A9. Stăpânirea notelor acute și grave caracteristice vocii, în momentul interpretării.</p>
<b>3. Mijloace de expresivitate muzicală</b>		
<b>UC3. Interpretarea creațiilor corale utilizând diverse mijloace de expresivitate muzicală: pauzele, fermata, diverse modalități de articulare a sunetului.</b>	<p><b>3.1</b> Utilizarea fermatei în situații dificile: note acute/grave, în hașuri incomode, în registrele de trecere;</p> <p><b>3.2</b> Pauzele în muzică: efectul așteptării.</p> <p><b>3.3</b> Educarea deprinderilor de utilizare a diverselor modalități de articulare a sunetului: tenuto, accentuat, legat, separat, marcat, staccato.</p>	<p>A10. Utilizarea pauzelor și a fermatei în momentul interpretării corale.</p> <p>A11. Interpretarea vocală a diverselor modalități de articulare a sunetului: tenuto, accentuat, legat, separat, marcat, staccato.</p>

## VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucrul individual
			Prelegeri	Practică/ Seminar	
1.	<i>Modalități de articulație vocală</i>	30	---	20	10
2.	<i>Tehnici de interpretare</i>	30	---	20	10
3.	<i>Mijloace de expresivitate muzicală</i>	30	---	20	10
<b>Total</b>		<b>90</b>	<b>---</b>	<b>60</b>	<b>30</b>

## VII. Studiul individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
<b>1. Modalități de articulație vocală</b>			
Repertoriul de program	<b>1.1</b> Interpretarea fragmentelor corale în hașura <i>legato, marcato, staccato</i> ; <b>1.2</b> Aplicarea textului literar în hașurile studiate. <b>1.3</b> Aplicarea dinamicii stilistice suprapuse cu hașurile studiate în timpul interpretării.	<b>1.1</b> Asistare <b>1.2</b> Verificare	Săptămâna 1-5
<b>2. Tehnici de interpretare</b>			
Repertoriul de program	<b>2.1</b> Exersarea fragmentelor dificile de echilibru sonor, dificil-intonative, dificil-poziționale; <b>2.2</b> Interpretarea vocală a liniei melodice în propria partiție aplicând omogenizarea registrelor;	<b>1.1</b> Asistare <b>1.2</b> Verificare	Săptămâna 6-10
<b>3. Mijloace de expresivitate muzicală</b>			
Repertoriul de program	<b>3.1</b> Utilizarea fermatei în situații dificile: note acute/grave, în hașuri incomode, în registrele de trecere; <b>3.2</b> Interpretarea vocală a diverselor modalități de articulare a sunetului: tenuto, accentuat, legat, separate, marcat, staccato.	<b>3.1</b> Asistare <b>3.2</b> Verificare	Săptămâna 11-15

## VIII. Lucrări practice recomandate

- Pregătirea și prezentarea unui mic repertoriu dedicat zilei profesorului; 2-3 creații cu autoacompaniament de chitară, pian, alte instrumente.
- Prezentarea unui program patriotic dedicat Zilei Independenței, program ce conține creații de protocol: Imnul de Stat al RM, Imnul de Stat al României, alte Imnuri;
- Pregătirea și prezentarea unui program de colinde de Crăciun dirijat de elevii anului III.

### **Câteva exemple din repertoriul recomandat:**

- Creații din patrimoniul național – 5-6 lucrări;
- Creații corale din repertoriul sacru – 3-4 lucrări;
- Din muzica universală – 5-6 lucrări;

- Creații din repertoriul contemporan, negru spiritual, prelucrate și aranjate pentru cor mixt: 3-4 lucrări.

### IX. Sugestii metodologice

Pregătirea elevilor pentru acest tip de activitate prin diferite exerciții de tehnică vocală reprezintă primul pas și etapa inițială în procesul de formare a vocii corale. Aceasta se desfășoară obligatoriu prin exerciții de respirație, emisie vocală, vocalize, prin exerciții pentru educarea auzului în ansamblu astfel încât o voce (individuală sau în cadrul unei partiții) să se integreze în ansamblul de voci ce alcătuiesc formația corală în totalitatea ei. Această activitate va fi prezentă la fiecare oră dar și în cadrul studiului individual. Repertoriul anual trebuie să cuprindă lucrări diverse ca tematică, stil și modalitate de interpretare:

- *a cappella, cu acompaniament de pian sau instrumental;*
- *cu tematică religioasă și laică;*
- *din toate epocile stilistice – de la Renaștere la creația contemporană;*
- *din creația națională și universală;*
- *din folclorul românesc și internațional;*
- *din creația de divertisment – muzică ușoară, jazz, gospel, negro spiritual, rock, musical etc.*

În același timp, repertoriul disciplinei date va cuprinde un fragment dintr-o lucrare vocal-simfonică sau de operă, cu soliști, cor, orchestră (oratorii, misse, cantate, concerte corale, scene din opere etc.). Se pot aborda lucrări integrale sau fragmente. Repertoriul propus în prezentul curriculum cuprinde piese accesibile nivelului de pregătire mediu de specialitate, dar și lucrări de o dificultate sporită, ce se impun a fi studiate pe toată durata anului școlar – cum sunt lucrările vocal-simfonice, în vederea susținerii unor concerte ocazionale și nu numai.

Iată câteva din activitățile specifice cu caracter didactic/artistic și cultural care pot face parte din programul unei formații corale dintr-o instituție de nivel mediu de specialitate:

- Sărbători naționale;
- Concerte tematice, serate de creație, activități pe ateliere pedagogice;
- Concerte, festivaluri, concursuri;
- Prezențe de protocol/diplomatice.

Totodată, scopul cel mai important al acestui studiu rămâne a fi desfășurarea examenului de calificare cu corul: elevii absolvenți dirijează cu corul de studiu un program artistic variat (stilistic și de caracter). Programul este pregătit pe tot parcursul anului de studii. Absolvenții încearcă să lucreze pentru început cu o partiție corală, apoi cu corul unit. Examenul se susține în una din sălile de concert din instituție sau din oraș, în formă de concert. Fiecare absolvent prezintă o creație a cappella și o creație cu acompaniament, diferite ca gen, stil și epocă.

Sugestiile metodologice sunt oferite ca sprijin pentru cadrul didactic și se referă la detalii privind: conținutul învățării, diverse metode de instruire, activități și procedee didactice, recomandări cu privire la abordarea repertoriului, precum și sugestii privind evaluarea continuă și sumativă în scopul orientării cadrului didactic în procesul de predare-învățare a acestei discipline.

### X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Pornind de la caracterul practic al activităților specifice *Corul și studierea specializată Canto V*, în evaluarea elevilor se va apela cu predilecție la observarea continuă și sistematică a acestora,



atât în cadrul partiției, cât și al colectivului. Se folosesc inclusiv formele de evaluare sumativă, o trambalare spre manifestările artistice colective – concerte, întruniri de creație, saloane muzicale, clase de măiestrie, festivaluri, concursuri.

Criteria de evaluare:	Metode de evaluare:
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Gradul de implicare în materie;</li> <li>• Cunoștințe temeinice din domeniul interpretării corale;</li> <li>• Abilitățile profesionale (intonația impecabilă, emisia vocală corectă, exteriorizarea afectivă a mesajului artistic).</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Autoevaluarea;</li> <li>• Observația sistematică;</li> <li>• Evaluarea individuală;</li> <li>• Evaluare sumativă;</li> <li>• Testarea semestrială.</li> </ul>

#### XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

- ✓ Sală de cor asamblată cu practicabile, pupitre și scaune - câte un loc pentru fiecare elev;
- ✓ Pereți îmbrăcați cu pânză pentru izolarea sunetului;
- ✓ Material didactic – partituri corale;
- ✓ Instrument muzical principal – pian;
- ✓ Instrumente muzicale auxiliare: clopoței, trianțlu, tobe, maracas ș.a. – la necesitate.

#### XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată resursa	Numărul de exemplare disponibile
1.	Cesnokov P. <i>Corul și conducerea lui</i> . Muzgiz, 1952. 221 p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	10
2.	Bogdanovschi E., Popescu I. <i>Îndrumări practice pentru Dirijorul de cor</i> . Chișinău: Editura de Stat a Moldovei, 1957. 93 p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga” Bibliotecă personală	3
3.	Sokolov V. G. <i>Lucrul cu corul</i> .	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	3
4.	Botez D. D. <i>Tratat de cânt și dirijat coral</i> . Vol. I-II. București: Editura muzicală, 1982.	Internet Bibliotecă personală	
5.	Biblioteca maestrului de cor	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	Toate edițiile
6.	Biblioteca maestrului de cor-student	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	Toate edițiile
7.	<i>100 opere</i> . Editura Muzika, 1976. 480 p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga”	3
8.	Gâscă Nicolae. <i>Arta dirijorală</i> . Chișinău: Hiperion, 1992. 251 p.	Internet Bibliotecă personală	
9.	Groza Cornel. <i>Lucrare metodică, Dirijat cor</i> .	Internet	
10.	Popescu I., Bogdanovschi E. <i>Corul școlar</i> . Chișinău: Cartea moldovenească, 1959. 112 p.	Biblioteca CEEA „Ștefan Neaga” Bibliotecă personală	3